

VENDIM
Nr. 56, datë 27.7.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare gjyqësore Edmira Babaj, në datën 19.4.2016 mori në shqyrtim në seancë plenare, me dyer të hapura, çështjen nr. 14, Akti, që i përket:

KËRKUESE: Shoqata e Mediave Elektronike Shqiptare (SHMESH), përfaqësuar në gjykim nga z. Oljon Kaso.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga z. Alban Brati, z. Gazmend Bici dhe znj. Sonila Kadare.

Autoriteti i Mediave Audiovizive (AMA), përfaqësuar nga znj. Sara Xhumbari.

OBJEKTI: Shpallja si i papajtueshëm me Kushtetutën i paragrafit 3, të nenit 62, të ligjit nr. 97/2013, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 11/3, 18/1, 124, 131/a dhe 134/1/f të Kushtetutës.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, shqyrtoi pretendimet e kërkuases, e cila kërkoi pranimin e kërkesës, parashtrimet e AMA-s, e cila kërkoi pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, i cili kërkoi rrëzimin e kërkesës, si dhe e diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Shoqata e Mediave Elektronike Shqiptare (kërkuësja) ka kërkuar shfuqizimin e paragrafit 3 të nenit 62 të ligjit nr. 97/2013, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë” (ligjit për median), me këtë përmbajtje: *“Asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë aksionare, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare të transmetimit audioviziv.”.*

II

2. **Kërkuësja** në pretendimet drejtuar Gjykatës Kushtetuese, argumenton se:

2.1. Qëllimi i ligjvënësit për kufizimin e pjesëmarrjes në kapitalin e përgjithshëm të shoqërisë, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare për transmetimet audiovizive, ka qenë mbrojtja e interesit publik, si shmangia e monopoleve dhe përqendrimeve në një fushë ekonomike me rëndësi strategjike kombëtare dhe njëkohësisht garantimi i pluralizmit të vendimmarrjes në procesin e funksionimit të këtyre lloj shoqërive. Ky qëllim nuk është realizuar, duke u kthyer në një instrument kufizues të së drejtës kushtetuese të personit fizik apo juridik, zotërues të aksioneve, për të ushtruar lirisht aktivitetin tregtar.

2.2. Interesi publik mbrohet jo nëpërmjet kufizimit, por nëpërmjet formave alternative, të tilla si pronësia e ndërthurur apo kufizimet bazuar mbi të dhënat reale të tregut, sikundër dhe po veprohet brenda Komunitetit Evropian nëpërmjet *acquis communautaire*.

2.3. Ligji për mediat vendos kufizime për sa u përket monopoleve ose përqendrimeve në tregun e mediave audiovizive, sikundër janë kufizimet në paragrafët 4, 6, 7, 8, 9 dhe 12 të nenit 62, në lidhje me pronësinë mbi shoqëritë e kontrolluara në tregun e mediave dhe moslejimit të zotërimit të më shumë se 30% të tregut të reklamave nga një shoqëri radiotelevizive kombëtare, të cilat balancojnë interesin e ligjvënësit për evitimin e monopoleve dhe përqendrimeve në treg, si dhe lirinë e sipërmarrjes dhe barazinë e shtetasve para ligjit, pa iu kufizuar pronësinë atyre.

2.4. Kufizimi i sanksionuar në paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit nuk gjendet në asnjë nga legjislacionet evropiane dhe ato rajonale, me përjashtim të Francës, si i tillë është një kundër-tendencë ndaj përafrimit të legjislacionit me kuadrin evropian.

2.5. Një kufizim i tillë nuk gjendet në asnjë nga fushat me interes të fortë publik, sikundër janë: arsimi, shëndetësia, siguria dhe farmaceutika. Aplikimi i mekanizmit kufizues mbi pronësinë automatikisht vë në pozitë të ndryshme shtetasit të cilët vendosin t'i përkushtohen një aktiviteti mediatik, në raport me shtetasit të cilët zgjedhin t'i përkushtohen çfarëdo aktiviteti tjetër të ligjshëm ekonomik.

3. **Subjekti i interesuar, Kuvendi**, ka paraqitur këto prapësime:

3.1. Dispozita objekt kundërshtimi kufizon lirinë ekonomike, por ky kufizim është realizuar për shkak të interesit publik të garantimit praktik dhe efektiv të lirisë së shprehjes dhe së drejtës së informimit.

3.2. Qëllimi që synon kufizimi është që nëpërmjet pengimit të përqendrimit të pronësisë mbi mediat që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, të garantojë efektivisht shumëllojshmërinë dhe diversitetin e përmbajtjes programore në fushën audiovizuale, duke evituar situatën që një grup i fuqishëm politik ose ekonomik në shoqëri të ketë një pozicion dominancë mbi këto media.

3.3. Kuvendi ka vepruar brenda hapësirës së vlerësimit të tij në lidhje me përzgjedhjen e mjetit të kufizimit, pra instrumentin ligjor.

3.4. Ndërhyrja e shtetit në lirinë ekonomike nëpërmjet dispozitës objekt gjykimi është diktuar nga situata në të cilën ndodhet liria e shtypit në vend, e vlerësuar si "*pjesërisht i lirë*" sipas raporteve autoritative në këtë drejtim përgjatë viteve.

3.5. Në një vlerësim balancues midis lirisë ekonomike, nga njëra anë, dhe lirisë të shprehjes dhe së drejtës së informimit, nga ana tjetër, pesha e rëndësisë qartësisht anon në favor të lirisë së shprehjes dhe së drejtës së informimit.

3.6. Kufizimi që vendos paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit nuk mund të qëndrojë i veçuar dhe i shkëputur nga kufizimet që parashikon paragrafi 4 i këtij neni. Nëse dispozita objekt gjykimi do të shfuqizohej, do të sillte si rrjedhojë të drejtpërdrejtë dhe të menjëhershme mundësinë e dyfishit të përqendrimit të pronësisë në mediat që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, nga 40%+20% të kapitalit që lejohet sot në shoqëri të ndryshme, në 100%+20% të kapitalit të tyre, duke bërë që pronësia në këto media të përqendrohej edhe më shumë.

3.7. Ndërhyrja është proporcionale, pasi nuk prek të gjitha mediat, por vetëm ato që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, të cilat për shkak të kësaj pozite dhe të pushtetit të tyre për të përçuar mesazhin nëpërmjet zërit dhe imazhit, e bëjnë efektin e tyre më të menjëhershëm, më të fortë dhe më të fuqishëm se media e shkruar.

3.8. Subjektet që e ushtrojnë lirinë e tyre ekonomike në fushën e medias, që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, nuk ndodhen në kushte të njëjta apo të ngjashme me personat e tjerë që e ushtrojnë lirinë e tyre ekonomike në fusha të tjera, pasi ushtrimi i lirisë ekonomike në këtë rast bëhet nëpërmjet përdorimit të frekuencave radiotelevizive, të cilat janë pasuri kombëtare e vendit. Për rrjedhojë, pretendimi për diskriminim nuk qëndron, pasi subjektet nuk ndodhen në kushte të njëjta.

3.9. Dispozita objekt kundërshtimi ka qenë objekt edhe i nismës legislative për shfuqizim të ndërmarrë nga deputeti T.B., por u tërhoq përpara se projektligji të shqyrtohej në seancë plenare nga Kuvendi.

4. **Subjekti i interesuar, AMA¹**, parashtroi në mënyrë të përmblodhur këto argumente:

4.1. Kriteri kufizues i vendosur në paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit për mediat për përqindjen e pjesëmarrjes së aksioneve nuk është në koherencë me ndryshimet në tregun mediatik.

4.2. Kufizimi objekt gjykimi ka pasur si nevojë të ekzistencës garantimin e shumëllojshmërisë në tregun audio dhe audioviziv, që në fakt garantohet me një sërë mekanizmesh të tjerë, si kufizimi i numrit të licencave që mund të zotërojë një subjekt tregtar, kufizimi i numrit të programeve, në varësi të llojit të licencës që disponon, për një subjekt të pajisur me licencë për transmetime numerike ose për ofrimin e shërbimit të programit audio ose audioviziv, si dhe kufizimi i përqindjes së rekla-mave.

4.3. Ky kriter kufizues mund të jetë edhe diskriminues, se për ofruesit e shërbimeve mediatike që ofrojnë shërbime audiovizive në rrjetin e internetit, nuk ka një përcaktim të tillë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Në lidhje me legjitimitimin e kërkuës

5. Gjykata përpara se të shprehet për themelin e çështjes, vlerëson të analizojë paraprakisht çështjen e legjitimitimit (*locus standi*), si një ndër aspektet kryesore që lidhen me iniciimin e një procesi kushtetues. Në gjykime të kontrollit të kushtetutshmërisë së normës, subjektet iniciuese, që parashikohen në nenin 134/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, kanë detyrimin për të provuar lidhjen e domosdoshme që duhet të ekzistojë ndërmjet veprimtarisë ligjore që ato kryejnë dhe çështjes kushtetuese të ngritur. Shoqatat, në cilësinë e “organizatave të tjera”, janë të specifikuara në nenin 134/1/f të Kushtetutës, si një ndër subjektet që ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Në kuptimin kushtetues dhe ligjor, shoqatat paraqiten si bashkime vullnetare të shtetasve mbi bazën e ideve, bindjeve, pikëpamjeve e interesave të përbashkëta (*shih vendimet nr. 5, datë 16.2.2012; nr. 11, datë 6.3.2014; nr. 78, datë 22.12.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Vlerësimi nëse një organizatë ka ose jo interes bëhet rast pas rasti, në varësi të rrethanave të çdo çështjeje të veçantë. Organizata që vë në lëvizje Gjykatën duhet të provojë se në çfarë mënyre ajo mund të preket në një aspekt të situatës së saj, pra duhet të provojë lidhjen e drejtpërdrejtë dhe të individualizuar që ekziston midis situatës së saj dhe normës që kundërshton. Interesi për të vepruar duhet të jetë i sigurt, i drejtpërdrejtë dhe vetjak. Ky interes konsiston tek e drejta e shkelur, te dëmi real ose potencial dhe jo te premisat teorike mbi antikushtetutshmërinë e normës që ka sjellë këtë cenim të interesit (*shih vendimet nr. 5, datë 16.2.2012; nr. 14, datë 21.3.2014; nr. 78, datë 22.12.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Në çështjen në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkuësja legjitimohet *rationae persone*, pasi pretendimet bien nën rregullimin kushtetues të nenit 134/1/f të Kushtetutës. Shoqata është një subjekt juridik i krijuar në vitin 2003, i regjistruar në Gjykatën e Shkallës së Parë Tiranë, me vendimin nr. 843, datë 4.12.2003, me qëllim dhe objekt veprimtarie kryesore promovimin dhe mbrojtjen e interesave të mediave elektronike shqiptare (*neni 2 i statutit*). Kryetari i shoqatës ka autorizuar personin përfaqësues për paraqitjen e kërkesës pranë Gjykatës, sipas kompetencave substanciale dhe procedurale të përcaktuara në nenin 12/2 dhe 11/4 të statutit. Kërkuësja legjitimohet *rationae temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit 3 - vjeçar të parashikuar nga ligji. Kjo, pasi ligji është botuar në Fletoren Zyrtare nr. 37, datë 19.3.2013 dhe ka hyrë në fuqi në datën 3.4.2013, datë nga e cila fillon afati 3-vjeçar për t’iu drejtuar Gjykatës. Kërkuësja i është drejtuar Gjykatës në datën 10.2.2016, duke plotësuar afatin ligjor për paraqitjen e kërkesës.

¹ Dy anëtarët e bordit të AMA-s: Suela Musta dhe Sami Nezaj, me shkresën nr. 1287, prot., datë 19.4.2016, dërguan një opinion të ndryshëm para Gjykatës Kushtetuese, duke kërkuar rrëzimin e kërkesës.

8. Kërkuesja legjitimohet edhe *rationae materie*, sepse pretendimet *prima facie* bien në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese. Kërkuesja ka parashtruar mjaftueshëm se interes vetjak dhe të drejtpërdrejtë ka rivendosjen në kriteret e ligjshmërisë së plotë dhe të transparencës efektive mbi pronësinë e operatorëve mediatikë në tregun kombëtar të mediave auditive, që për pasojë do të sjellë operim më të mirë të tyre në treg dhe kontrole efektive mbi grupet vendimmarrëse.

9. Gjithashtu, Gjykata vlerëson se shqetësimi i kërkueses është real, pasi pasojat e ardhura në praktikë nga dispozita objekt kundërshtimi prekin çdo operator mediatik, duke sjellë deformimin e mënyrës së rregullt të funksionimit të shoqërive përkatëse në aspektin vendimmarrës, si dhe të shpërndarjes së aksioneve të shoqërive mediatike. Për rrjedhojë, kërkuesja ka një interes të sigurt, të drejtpërdrejtë dhe vetjak për të vënë në lëvizje juridiksionin kushtetues në funksion të legjitimitit *rationae materie*.

B. Për pretendimin për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike si rezultat i mospasjes interes publik dhe ndërhyrjes joproporcionale të ligjvënës

10. Kërkuesja pretendon se duke qenë se dispozita objekt gjykimi kufizon në përqindje (jo më shumë se 40%) të drejtën e pjesëmarrjes në kapitalin e përgjithshëm të shoqërive aksionare, mbajtëse të licencave kombëtare për transmetime audio ose audiovizive, për çdo person fizik ose juridik, ajo i ka cenuar lirinë e veprimtarisë ekonomike, të parashikuar nga neni 11 i Kushte-tutës.

11. Kushtetuta, në nenin 11, paragrafi 1 dhe 3, të saj, parashikon se sistemi ekonomik bazohet në pronën private e publike, si dhe në ekonominë e tregut dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike. Në zbërthim të këtij neni, Gjykata ka elaboruar gjerësisht standardet e lirisë ekonomike, nëpërmjet jurisprudencës së saj, ku shprehet: *“Forma më e lartë e lirisë ekonomike nënkupton të drejtën e pronës, lirinë e qarkullimit të punës, të kapitalit dhe të mallrave pa asnjë kufizim. Në këtë kuptim, individit ka të drejtë të punojë, të prodhojë, të konsumojë dhe të investojë në çdo mënyrë që i pëlqen dhe kjo liri duhet të mbrohet nga shteti. [...] Liria e veprimtarisë ekonomike përmban në vetvete shumë të drejta dhe liri si: liria e biznesit ose aftësia për të krijuar dhe mbyllur një sipërmarrje, liria e tregtisë ose mungesa e barrierave lidhur me importimin dhe eksportimin e mallrave dhe të shërbimeve, liria monetare si masë për të garantuar qëndrueshmëri të çmimit, liria fiskale mbi të ardhurat qoftë individuale, qoftë ndaj biznesit në mënyrë të veçantë, të drejtat e pronës si aftësi e individëve për të grumbulluar, poseduar dhe disponuar sende të lirë nga ndërhyrja e shtetit, liria e investimit dhe qarkullimit të lirë të kapitaleve, veçanërisht e kapitalit të huaj, liria financiare dhe pavarësia nga kontrolli shtetëror, liria e punës për të ndërvepruar pa kufizime nga shteti”* (shih vendimin nr. 24, datë 24.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese).

12. Po në këtë vendim, Gjykata ka elaboruar edhe rolin e shtetit si ndërhyrës pozitiv, duke u shprehur: *“... Liria e veprimtarisë ekonomike ka edhe aspektin e saj pozitiv. Ai përmban detyrimin e shtetit që nëpërmjet ligjvënës të ndërhyjë në rregullimin e kësaj lirie, me qëllim që krabas lirisë së veprimtarisë ekonomike të garantohet edhe parimi i shtetit social dhe i së mirës së përbashkët. Ky detyrim për rregullim i ligjvënës shprehet nëpërmjet nxjerrjes së normave konkrete juridike, me anë të të cilave synohet disiplinimi i ushtrimit të veprimtarisë së lirë ekonomike në sektorë apo fusha të caktuara. Në këtë rast, shteti duhet të luajë rolin e katalizatorit për realizimin efektiv të lirisë ekonomike, nga njëra anë, dhe mbrojtjes së kësaj lirie, nga ana tjetër. Vetëm shteti mund të arrijë të krijojë mjedisin e vërtetë dhe optimal për ushtrimin e kësaj lirie vetjake, prandaj ai duhet parë si rregullator, me qëllim mbrojtjen e tregut nga deformimet që natyrshëm mund t'i mbartë me vete zhvillimi i lirë i veprimtarisë ekonomike”* (ibid).

13. Në vështrim të jurisprudencës së saj, Gjykata afirmon se neni 11 i Kushtetutës, së pari shpreh lirinë ekonomike jo vetëm si një e drejtë themelore e individit, por edhe si parim themelor për sistemin ekonomik të vendit tonë, prandaj dhe në parim aktivitetet e natyrës ekonomike nuk duhet të kenë kufizime; së dyti, nëse aktivitetet do të përkufizoheshin si të natyrës ekonomike, por me interes publik, atëherë mund të bëhen kufizime, por sipas kriterëve kushtetues, në përputhje me nenin 11 dhe 17 të Kushtetutës; së treti, nëse aktivitetet do të përkufizoheshin si të natyrës joekonomike, atëherë do të ishin aktivitete që u përkasin funksioneve tipike të autoriteteve shtetërore, që nuk bien në rrezën e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut dhe mbi të cilat nuk mund të aplikohen garancitë kufizuese kushtetuese, për rrjedhojë individit nuk mund të kërkojë respektimin dhe mbrojtjen sipas nenit 11 dhe 17 të Kushtetutës.

14. Në referim të standardeve kushtetuese të mësipërme, Gjykata vlerëson se ushtrimi i aktivitetit në fushën e medias nga persona fizikë ose juridikë është aktivitet ekonomik me interes të përgjithshëm/publik, i cili mbrohet nga neni 11 dhe 17 i Kushtetutës. Për rrjedhojë, paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit objekt shqyrtimi, i cili kufizon përqindjen e aksioneve të zotëruara nga persona fizikë ose juridikë në kapitalin e shoqërive aksionare, mbajtëse të licencave kombëtare për transmetime audio ose audiovizive, përbën kufizim të lirisë ekonomike.

15. Gjykata çmon se në kushtet kur edhe pala e interesuar, Kuvendi pranon se ka kufizim të lirisë ekonomike në dispozitën objekt shqyrtimi, pa u ndalur më tej në këtë element, duhet të analizohet përmbushja e kriterëve kufizues, të kontestuara nga palët ndërgjyqëse, nga pikëpamja kushtetuese: i) kufizimi të jetë bërë për arsye të rëndësishme publike/interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të tjerëve; ii) kufizimi të ketë respektuar parimin e proporcionalitetit.

i) Për pretendimin për mungesën e interesit publik

16. Kërkesja parashtrohet se interesi publik i ligjvënësit nëpërmjet kufizimit ka qenë shmangia e monopoleve dhe përqendrimeve në një fushë ekonomike me rëndësi strategjike kombëtare dhe njëkohësisht garantimi i pluralizmit të vendim-marrjes në procesin e funksionimit të këtyre lloj shoqërive. Po sipas kërkesës, ky kufizim nuk i përgjigjet aktualisht qëllimit për të cilin është vendosur, në dinamikën e reja të tregut, për rrjedhojë nuk ekziston interes publik mbi dispozitën objekt kundërshtimi.

17. Subjekti i interesuar, Kuvendi, prapëson se ky kufizim është realizuar për shkak të interesit publik, konkretisht për garantimin praktik dhe efektiv të lirisë së shprehjes dhe së drejtës së informimit të qytetarëve.

18. Subjekti tjetër i interesuar, AMA, parashtrohet se kufizimi nuk është në koherencë me ndryshimet në tregun mediatik dhe si i tillë nuk përligj pasjen e interesit publik, i cili garantohet me kufizime të tjera, përtej kufizimit të aksioneve në kapitalin e përgjithshëm të shoqërisë.

19. Gjykata thekson se koncepte si “interesi publik”, “arsye të rëndësishme publike” apo “veprimtari në interes të përgjithshëm” testohen gjatë kontrollit kushtetues si nocione të natyrës politiko- kushtetuese. Sipas Gjykatës: “... lista e çështjeve me interes publik nuk mund të jetë kurrësi shteruese, pasi interesi publik duhet kuptuar në sensin relativ, në varësi të situatave të ndryshme që krijohen. Koncepti kushtetues i interesit publik, është mjaft i gjerë dhe duhet parë në këndvështrimin e dispozitës konkrete që paraqitet për kontroll para Gjykatës. Është e vështirë të radhiten në mënyrë shteruese rastet e arsyes publike që të çojnë në kufizimin e një të drejte themelore. Ato mund të renditen vetëm negativisht, pra në aspektin e kufizimit konkret. Në praktikën kushtetuese është pranuar tashmë se ligjvënësi, parimisht, është i lirë të veprojë brenda hapësirës së tij normuese, duke përcaktuar qartë dhe rast pas rasti qëllimet që kërkon të arrijë.” (shih vendimin nr. 52, datë 5.12.2012; nr. 7, datë 16.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

20. Paraprakisht, Gjykata vlerëson të ritheksojë se liria e shprehjes dhe e drejta e informimit, të parashikuara nga nenet 22 dhe 23 të Kushtetutës, përveç garancisë subjektive si të drejta kushtetuese themelore, janë të lidhura objektivisht edhe me parimin e ndërtimit të një shteti demokratik, të deklaruar në preambulën e Kushtetutës sonë. Zbatimi i këtij parimi të rëndësishëm nënkupton edhe garantimin e lirisë së shprehjes, të lirisë së shtypit dhe së drejtës së informimit, si të domosdoshme për një rend të lirë e kushtetues.

21. Parë në këndvështrimin e mësipërm, kjo Gjykatë i ka kushtuar vëmendje të posaçme lirisë së shprehjes, duke theksuar: “Në dallim nga KEDNJ-ja, Kushtetuta jonë garanton lirinë e shprehjes në kuptim të ngushtë dhe të drejtën e informimit në dy dispozita të veçanta, respektivisht në nenet 22 dhe 23 të saj. [...] Liria e shprehjes përbën një nga gurët themelorë të shtetit demokratik. Pa garantimin e kësaj të drejte nuk mund të bëhet fjalë për pluralizëm, tolerancë dhe krijim të vullnetit të lirë politik, aq të domosdoshëm për shoqërinë demokratike. Shkëmbimi i ideve dhe informimi i lirë janë ndër mjetet më të rëndësishme dhe më efektive për të kontrolluar demokracinë si formë e qeverisjes. Nëpërmjet tyre pushteti shtetëror bëhet më transparent, më efikas dhe më afër qytetarit. Liria e shprehjes është, gjithashtu, bazë dhe kusht i domosdoshëm paraprak për garantimin e një sërë të drejtave dhe lirive të tjera themelore.” (shih vendimin nr. 16, datë 11.11.2004 të Gjykatës Kushtetuese).

22. Gjykata i ka vënë theksin edhe pozicionit të “privileguar” të medias në një shtet demokratik, duke u shprehur: “... Është pikërisht ajo që e bën pushtetin shtetëror më të prekshëm për njerëzit, më të

kontrollueshëm dhe më transparent. Media ndikon që individët e angazhuar në të tria pushtetet, si persona të zgjedhur apo zyrtarë, të kenë disa cilësi të reja. Ata janë më afër me median, më të komunikueshëm me njerëzit, më të kujdesshëm në përmbushjen e detyrave dhe të funksioneve të tyre, si dhe në jetën e angazhimet e tjera shtetërore e private. Media është, gjithashtu, një bazë e rëndësishme për të kontrolluar dhe gjykuar se si funksionarët e veshur me pushtet ushtrojnë autoritetin publik dhe si i menaxhojnë fondet publike. Garantimi i lirisë së medias, ndër të tjera, zvogëlon mundësinë e manipulimeve me pushtetin publik, si dhe nxit identifikimin e rasteve korruptive. Arma e saj më e fuqishme është kritika e vazhdueshme ndaj dukurive negative që rrezikojnë demokracinë, si formë e qeverisjes.” (ibid).

23. Ndërsa, GJEDNJ-ja ka ripërmbledhur parimet e përgjithshme të vendosura në jurisprudencën e saj në lidhje me shumëllojshmërinë në mediat audiovizuale, duke theksuar: “...Nuk mund të ketë demokraci pa pluralizëm. Demokracia përparon bazuar në lirinë e shprehjes. Është thelbësore për demokracinë të lejojë që programet e shumëllojshme politike të propozohen dhe debatohen, madje edhe ato që kanë të bëjnë me mënyrën se si shteti organizohet, me kusht që ato të mos dëmtojnë demokracinë në vetvete. [...] Për të garantuar pluralizmin e vërtetë në fushën audiovizuale në një shoqëri demokratike nuk është e mjaftueshme që të parashikohet ekzistenca e kanaleve të ndryshme ose e mundësisë teorike për operatorë të mundshëm që të kenë akses në tregun audiovizual. Gjithashtu, është e nevojshme të lejohet një pjesëmarrje efektive në treg, në mënyrë që të garantohet diversiteti i gjithanshëm i përmbajtjeve të programeve, që reflekton, aq sa është e mundur, shumëllojshmërinë e opinionëve që përplasen dhe debatohen në shoqëri, në përputhje me qëllimin e këtyre programeve. [...] Liria e shprehjes, ashtu siç është garantuar në nenin 10, paragrafi 1, përbën një prej themeleve thelbësore të shoqërisë demokratike dhe është një prej kushteve bazike për progresin e saj. Liria e shtypit dhe e informacionit mediatik i jep publikut njërin prej mjeteve më të mira për zbulimin dhe formimin e një opinionimi mbi idetë, veprimet dhe sjelljet e liderëve politikë. I takon shtypit të japë dhe shpërndajë informacion e ide mbi çështjet politike dhe për çështje të tjera të interesit publik. Por jo vetëm shtypi ka detyrë për të dhënë një informacion të tillë, edhe publiku ka të drejtë ta marrë dhe përvetësojë atë” (shih çështjen *Evropa Qendrore 7.S.R.L dhe Di Stefano kundër Italisë*, vendim i datës 7 qershor 2012, § 129-131).

24. Po kështu, GJEDNJ-ja ka nënvizuar edhe rëndësinë e radios dhe të televizionit, duke u shprehur: “Për shkak të pushtetit të tyre për të përçuar mesazhin nëpërmjet zërit dhe imazhit, një media audiovizuale ka një efekt të menjëhershëm dhe më të fuqishëm se media e shkruar. Funksioni i televizionit dhe radios, si një burim familjar i argëtimit në privatësinë e shtëpisë së dëgjuesit dhe të shikuesit, e bën edhe më të fortë efektin e tyre.” (shih çështjen *Evropa Qendrore 7.S.R.L dhe Di Stefano kundër Italisë*, vendim i datës 7 qershor 2012, § 132).

25. GJEDNJ-ja ka analizuar edhe aspektin pozitiv të lirisë së shprehjes dhe ka theksuar: “Ushtrimi i vërtetë dhe efektiv i lirisë së shprehjes nuk varet thjesht nga detyrimi i shtetit për të mos ndërhyrë, por mund të kërkojë të merren masa pozitive të mbrojtjes nëpërmjet ligjeve dhe praktikave të tij. Duke marrë parasysh rëndësinë e asaj garë garanton neni 10 i Konventës, shtetet duhet të jenë garantuesit e fundit të pluralizmit. [...] Gjykata konsideron se në fushën e transmetimeve audiovizuale, parimet e parashtruara më sipër i vendosin shtetit detyrimin për të garantuar, së pari, që publiku të ketë akses nëpërmjet TV-së dhe radio-s për një informacion të drejtë dhe të paanshëm dhe për një gamë opinionesh dhe komentesh, të cilat reflektojnë përmbajtjet e shumëllojshme politike brenda vendit dhe, së dyti, që gazetarët dhe profesionistët që punojnë në mediat audiovizuale të mos ndalohen për dhënie, shpërndarjen dhe përmbajtjen e këtij informacioni. Gjykata vëren se në një sektor të tillë sensitiv si ai i mediave audiovizuale, përveç detyrimit negativ për të mos ndërhyrë, shteti ka detyrimin pozitiv për të krijuar një kuadër legjislativ dhe administrativ për të garantuar pluralizmin efektiv.” (shih çështjen *Manole dhe të tjerët kundër Moldovës*, vendim i datës 17 dhjetor 2009, §.99-100; çështjen *Evropa Qendrore 7.S.R.L dhe Di Stefano kundër Italisë*, vendim i datës 7 qershor 2012, § 134).

26. Për sa më lart, Gjykata riafirmon se liria e shprehjes dhe e drejta e informimit janë të qenësishme për interesat jetikë të demokracisë dhe shtetit të së drejtës, prandaj në rastin konkret pretendimet e kërkuases për mungesën e interesit publik, si kriter kushtetues për kufizimin në paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit për median, nuk qëndrojnë.

ii) Për pretendimin për cenimin e parimit të proporcionalitetit

27. Kërkuessa pretendon se kufizimi në pronësinë e aksionarëve është i ashpër, e tejkalon qëllimin e ligjvënësist për shumëllojshmëri të informacionit dhe nuk i përgjigjet këtij qëllimi, duke sjellë pasoja të padëshiruara në drejtim të cenimit në mënyrë të drejtpërdrejtë të së drejtës së pronësisë së aksioneve, cenimit të lirisë së sipërmarrjes, deformimit të mënyrës së rregullt të funksionimit të shoqërive përkatëse në aspektin vendimmarrës, si dhe të shpërndarjes së aksioneve të shoqërive

mediatike.

28. Subjekti i interesuar, Kuvendi, prapëson se ndërhyrja e shtetit në lirinë ekonomike, nëpërmjet dispozitës objekt gjykimi, është diktuar nga situata në të cilën ndodhet liria e shtypit në vend, e vlerësuar si *“pjesërisht i lirë”* sipas raporteve autoritative në këtë drejtim përgjatë viteve. Kuvendi ka vepruar brenda hapësirës së vlerësimit të tij në lidhje me përzgjedhjen e mjetit të kufizimit, si i nevojshëm dhe i përshtatshëm për kontekstin shqiptar. Ndërhyrja është proporcionale, pasi nuk prek të gjitha mediat, por vetëm ato që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, të cilat për shkak të kësaj pozite dhe të pushtetit të tyre për të përçuar mesazhin nëpërmjet zërit dhe imazhit, e bëjnë efektin e tyre më të menjëhershëm, më të fortë dhe më të fuqishëm se media e shkruar.

29. Subjekti i interesuar, AMA, parashtrohet se ligji ka parashikuar masa të tjera, të cilat e garantojnë interesin publik që ky kufizim synon, që është shmangia e monopolit dhe përqendrimeve, prandaj është i panevojshëm.

30. Sikundër kjo Gjykatë ka vlerësuar, në thelb të parimit të proporcionalitetit qëndron “ekuilibrimi i drejtë i interesave”, vlerësimi i rëndësishëm dhe objektiv i tyre, si dhe shmangia e konfliktit nëpërmjet përzgjedhjes së mjeteve të duhura për realizimin e tyre. Një kufizim do të konsiderohej në përputhje me standardet e parimit të proporcionalitetit nëse: i) objektivi i ligjvënësit është mjaftueshëm i rëndësishëm për të justifikuar kufizimin e së drejtës; ii) masat e marra janë të lidhura në mënyrë të arsyeshme me objektivin- ato nuk mund të jenë arbitrare, të padrejta ose të bazuara mbi vlerësime alogjike; iii) mjetet e përdorura nuk janë më të ashpra se sa për të arritur objektivin e kërkuar- sa më të mëdha efektet e dëmshme të masës së përzgjedhur, aq më tepër objektivi për t’u arritur duhet të jetë i rëndësishëm, në mënyrë që masa të justifikohet si e nevojshme (*shih vendimet nr. 52, datë 5.12.2012; nr. 1, datë 6.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Prandaj dhe ekuilibrimi është metodologjia kryesore që përdoret nga Gjykata, kur ndodhemi para “konfliktit të të drejtave”, për të kuptuar dhe analizuar se kur të drejta të ndryshme konkurrojnë për njerëz apo kategori të ndryshme njerëzish dhe sa janë mbajtur parasysh nga ligjvënësi interesat përkatëse, duke mos konsideruar njërën të drejtë më të rëndësishme se tjetrën ose nëse ky ekuilibër nuk ka mundësi të vendoset, duke përzgjedhur mjetin më pak të dëmshëm ndaj kategorisë e cila gëzon të drejtën e kufizuar.

31. Në rastin konkret, Gjykata vëren se ballafaqohen interesat e SHMESH-së, që mbrojnë dhe përfaqësojnë interesa të lidhura me lirinë ekonomike, me të drejtën për informim dhe lirinë e shprehjes, si interesa që mbrohen nga ligjvënësi. Në këndvështrim të ekuilibrit të interesave, tri parametrat e mekanizmit ligjvënës ndërhyrës: i) nevoja; ii) domosdoshmëria; iii) përshtatshmëria, i imponojnë ligjvënësit të evidentojë nevojën reale të ndërhyrjes në kufizimin e aksioneve në kapitalin e përgjithshëm për personat fizikë ose juridikë, aksionarë në shoqëri mbajtëse të licencave kombëtare të transmetimeve audiovizuale, si ndërhyrje në lirinë ekonomike. Domosdoshmëria e detyron ligjvënësin të vërtetojë se synimi nuk mund të arrihet me mjete të tjera dhe se ka përdorur mjetin më pak të dëmshëm për subjektet që u kufizohet liria ekonomike. Ndërsa, përshtatshmëria e detyron ligjvënësin të argumentojë se mjeti i ndërhyrjes është efikas dhe ka sjellë efektet e pritshme dhe të dëshiruara në praktikë.

32. Nën dritën e këtyre konsideratave, Gjykata, për të arritur në një përfundim të drejtë, nëse ndërhyrja e ligjvënësit është proporcionale në raport me gjendjen që e ka diktuar, e sheh me vend të bëjë një vështrim krahasues midis paragrafëve të tjerë të nenit 62 dhe paragrafit 3 të tij objekt gjykimi.

33. Paragrafët 1 dhe 2 të nenit 62 të ligjit për mediat përcaktojnë: *“Licenca kombëtare e transmetimit audio dhe licenca kombëtare e transmetimit audiovizivë u jepen vetëm shoqërive aksionare të regjistruara në Republikën e Shqipërisë, të cilat kanë si objekt ekskluziv veprimtarinë audiovizivë. Aksionet që përfaqësojnë kapitalin në një shoqëri, mbajtëse të një licence kombëtare për transmetim audio apo licence kombëtare për transmetim audioviziv, janë nominative”*.

34. Kjo Gjykatë vëren se dy paragrafët e sipërcituar, që përcaktojnë se vetëm shoqëritë aksionare që kanë si objekt ekskluziv të tyre veprimtarinë audiovizive dhe ku aksionet janë nominative mund të mbajnë një licencë kombëtare televizive apo radiofonike, kontribuojnë në transparencën e pronësisë në media.

35. Paragrafi 4 i nenit 62 të ligjit për mediat parashikon: “Një person fizik ose juridik, që ka aksione në një shoqëri që disponon një licencë kombëtare transmetimi audio ose licencë kombëtare transmetimi audioviziv, nuk mund të ketë më shumë se 20 për qind të kapitalit të përgjithshëm në një shoqëri të dytë, që zotëron një licencë kombëtare transmetimi audio ose licencë kombëtare të transmetimit audioviziv. Për transmetimet analoge audio lejohet pjesëmarrja në masën deri në 10 për qind në një shoqëri të tretë kombëtare. Një person i tillë nuk lejohet të marrë licencë transmetimi audio, lokale apo rajonale ose licencë transmetimi audioviziv, lokale apo rajonale”.

36. Edhe ky paragraf përsëri përcakton kufizime të lidhura me përqindjen e kapitalit të përgjithshëm (20%) në një shoqëri të dytë që zotëron licencë kombëtare, ndërsa për transmetimet analoge audio, kapitali i lejuar është deri në 10% për pjesëmarrjen në një shoqëri të tretë kombëtare.

37. Një kufizim tjetër, që është i lidhur me numrin e licencave lokale apo rajonale, sipas dy kategorive audiovizive ose audio që mund të zotërojnë një subjekt tregtar, parashikohet në paragrafin 7 të nenit 62 të ligjit, sipas të cilit: “Një person fizik ose juridik që ka 100 për qind të aksioneve në një shoqëri që zotëron një licencë transmetimi audioviziv lokale apo rajonale, mund të marrë vetëm një licencë të dytë për transmetim audio lokale apo rajonale. Një person fizik ose juridik që ka 100 për qind të aksioneve në një shoqëri që zotëron një licencë transmetimi audio lokale apo rajonale, mund të marrë vetëm një licencë transmetimi audiovizive lokale apo rajonale.”.

38. Në vijim, paragrafi 8 i nenit 62 të ligjit kufizon përqindjen e aksioneve në kapitalin e përgjithshëm të shoqërisë që zotëron licencë transmetimi audio lokale apo rajonale, duke parashikuar: “Një person fizik ose juridik që ka 100 për qind të aksioneve në një shoqëri që zotëron një licencë transmetimi audio lokale apo rajonale, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm në një shoqëri të dytë që zotëron një licencë transmetimi audio lokale apo rajonale”. Ndërsa, paragrafi 9 i ligjit parashikon të njëjtin kufizim të aksioneve, por për subjektet që zotërojnë licencë transmetimi audio-vizive lokale apo rajonale, dhe përcakton: “Një person fizik ose juridik që ka aksione në një subjekt që zotëron një licencë transmetimi audioviziv lokale apo rajonale, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm në një shoqëri të dytë që zotëron një licencë transmetimi audioviziv lokale apo rajonale”.

39. Në paragrafin 12, dispozita parashikon edhe kufizimin tjetër me karakter ekonomik, që ka të bëjë me moslejimin e zotërimit të më shumë se 30% të tregut të reklamave nga një shoqëri me licencë kombëtare të transmetimit audio ose audioviziv, sipas të cilit: “Asnjë zotërues i licencave kombëtare të transmetimeve audio dhe licencave kombëtare të transmetimit audioviziv, përfshirë OSHMA-të, të licencuar për shërbimin e programit audioviziv dhe/ose të autorizuar për shërbimin e programeve të mbështetura në rrjete satelitore, në bazë të këtij ligji, nuk mund të transmetojë më shumë se 30 për qind të reklamave në tregun e transmetimeve audiovizive”.

40. Nga ana tjetër, edhe AMA, si autoritet monitorues dhe i specializuar në fushën përkatëse, parashtroi para kësaj gjykate se mospërqendrimi në tregun e medias garantohej me një sërë mekanizmesh të tjerë, si: kufizimi i numrit të licencave që mund të zotërojnë një subjekt tregtar, kufizimi i numrit të programeve, në varësi të llojit të licencës që disponon, për një subjekt të pajisur me licencë për transmetime numerike ose për ofrimin e shërbimit të programit audio ose audioviziv, si dhe kufizimi i përqindjes së reklamave.

41. Në vështrim të të gjithë dispozitës që bën rregullimin e pronësisë në transmetimet audio dhe audiovizive tokësore, Gjykata çmon se tërësia e nenit 62 të ligjit, edhe pa kufizimin e paragrafit 3, objekt gjykimi, plotëson interesat kushtetues të ligjvënësit për evitimin e monopoleve dhe përqendrimeve në tregun e medias.

42. Duke iu kthyer rolit të AMA-s, Gjykata evidenton se AMA është autoriteti rregullator në fushën e shërbimeve të transmetimeve audio dhe audiovizive, si dhe të shërbimeve të tjera mbështetëse në territorin e Republikës së Shqipërisë (neni 6 i ligjit). Disa prej funksioneve kryesore të AMA-s janë: lëshimi dhe heqja e licencave dhe/ose autorizimeve me shumicë të cilësuar; garantimi i konkurrencës së ndershme; bashkëpunimi me institucione të tjera për përmbushjen e objektivave ligjorë, si Autoriteti i Konkurrencës, Komisioni për Mbrojtjen e Konsumatorit; monitorimi i programeve të transmetuara nga Ofruesit e Shërbimit Mediatik Audioviziv (OSHMA) (neni 19 i ligjit). AMA kontrollon zbatimin e ligjit për mediat nga subjektet që ushtrojnë veprimtari në fushën

audiovizive dhe në rast shkeljesh, merr masa administrative dhe vendos sanksione (*neni 132 dhe 133 i ligjit*).

43. Në vështrim të sa më sipër, sipas Gjykatës, AMA, si organ monitorues dhe ligjzbatues, ka kompetenca të gjera lidhur me garantimin e shumëllojshmërisë së informacionit dhe të mospërqendrimit të aksioneve dhe të tregut të medias, ashtu sikundër ka edhe mjete e instrumente për ushtrimin me efektivitet të këtyre kompetencave ligjore.

44. Argumenti i dhënë nga përfaqësuesi i Kuvendit në seancë plenare për mungesën e kapaciteteve kontrolluese të AMA-s dhe të efika-sitetit të këtij institucioni monitorues nuk mund të përbëjë arsye të mjaftueshme për kufizimin e lirisë ekonomike të SHEMSH-së. Gjykata çmon se edhe nëse situata në praktikë është e tillë, argumenti i moszbatimit të ligjit nuk mund të përbëjë shkak për kufizim të lirisë ekonomike të kërkuësës. Përkundrazi, Gjykata vlerëson se përforcimi i kompetencave monitoruese dhe ndëshkuese të këtij institucioni dhe gjetja e mënyrave dhe instrumenteve të ndryshme të karakterit adminis-trativ, do të ishte një mënyrë qasjeje më efektive ndaj garantimit të shumëllojshmërisë së informacionit, si qëllimi final i ligjvënësit me kufizimin e realizuar në paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit.

45. Duke përzgjedhur mjetin më të ashpër, atë të kufizimit *me ligj*, ligjvënësi tregon, ashtu si dhe në disa çështje të tjera, ku kësaj gjykate i është dashur të shfuqizojë norma ligjore, për shkak të mos-respektimit të parimit të proporcionalitetit, se përzgjedhja e mjetit kufizues nuk vjen si pasojë e një analize të mbështetur mbi të dhëna, statistika, studime të natyrës faktike, ekonomike, politike, sociologjike dhe juridike, në varësi të situatës, si dhe argumente të ekzekutivit/ ligjvënësit se pse zgjodhi mjetin përkatës krahasuar me një tjetër dhe se sa alternativa zgjedhjeje kishte dhe çfarë efekti pozitiv solli mjeti i zbatuar në praktikë efektivisht, *testi post factum (shih vendimin nr. 9, datë 26.2.2016, nr. 33, datë 8.6.2016 të Gjykatës Kushtetuese)*.

46. Jurisprudenca kushtetuese, veçanërisht për sa u takon mjeteve të përdorura, është shprehur se ligjvënësi duhet të zbatojë mjete të tilla ligjore, të cilat duhet të jenë efektive, domethënë të zgjedhura në mënyrë të tillë që të jenë të përshtatshme për realizimin e synimeve që ndiqen. Kuvendi prapësoi se ndërhyrja është realizuar sipas një qëllimi të ligjshëm dhe në përputhje me situatën aktuale të lirisë së informacionit dhe nuk tejkalon qëllimin që kërkon të arrijë ligji. Sipas Gjykatës, Kuvendi nuk arriti të provojë se ka gjetur mjetin më të përshtatshëm (kufizimin e aksioneve) në lidhje me lirinë e medias, pra që për shkak edhe të këtij kufizimi liria e medias ka njohur përmirësim.

47. Gjykata thekson se qëllimi që kërkon të arrijë dispozita objekt gjykimi është një qëllim i ligjshëm, por pavarësisht kësaj, ligjvënësi ka detyrimin të bëjë ekuilibrimin e drejtë të interesave, t'i vlerësojë objektivisht ato, të shmangë konfliktin nëpërmjet përzgjedhjes së mjeteve të duhura për realizimin e tyre dhe të zgjedhë mjetin kufizues të nevojshëm për realizimin e qëllimit, sipas kontekstit kombëtar.

48. Në këtë këndvështrim, GJEDNJ-ja ka theksuar: “Zgjedhja e mjeteve me anë të të cilave arrihen qëllimet për garantimin e lirisë së shprehjes mund të variojnë sipas kushteve kombëtare dhe për këtë arsye bien brenda marzhit të vlerësimit të vetë shtetit.” (*shih çështjen Manole dhe të tjerët kundër Moldovës, vendim i datës 17 dhjetor 2009, § 100*).

49. Nga ana tjetër, edhe standardet e Këshillit të Evropës në lidhje me pronësinë në media i njohin “hapësirën e vlerësimit” shtetit përkatës, si në instrumentet me të cilat operojnë, ashtu edhe për mënyrën se si mund të arrijnë qëllimet dhe pikësynimet e interesit të përgjithshëm në nivel kombëtar. Rekomandimi i Këshillit të Ministrave CM/Rec (2007) 2 “Mbi pluralizmin e mediave dhe shumëllojshmërinë e përmbajtjes mediatike” thek-son se: “*në mënyrë që të mbrohen dhe promovohen aktivisht opinionet, shprehjet dhe idetë pluraliste, si dhe shumëllojshmëria kulturore, shtetet anëtare duhet të adoptojnë një kuadër ekzistues rregullator, veçanërisht në lidhje me pronësinë e mediave dhe të adaptojnë çdo masë financiare dhe rregullatore me qëllim që të garantojnë transparencën e medias dhe një pluralizëm struktural, si dhe një shumëllojshmëri të përmbajtjeve të përgjella publikut*”.

50. Përveç argumenteve të sipërpërmendura, Gjykata çmon të prezantojë edhe një qasje krahasimore me vendet e rajonit. Kështu, Gjykata konstaton se vende, si Mal i Zi, Maqedonia e Kosova, të cilat kanë ngjashmëri në zhvillimin ekonomik, politik e strukturor, si dhe mendësi të njëjtë

me vendin tonë, por edhe problematika të ngjashme për sa i përket lirisë në përgjithësi, dhe lirisë së medias në veçanti, dhe që sipas raporteve autoritative qëndrojnë në të njëjtin nivel listimi², nuk kanë një kufizim të tillë si ligji shqiptar për median.

51. Gjithashtu, edhe vende të BE-së, si Kroacia, Rumania dhe Italia nuk kanë kufizim të tillë si kufizimi i parashikuar në paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit për median, ndërsa Franca, Austria dhe Polonia kanë kufizime deri në 49% të aksioneve, por për persona fizikë ose juridikë të huaj, aksionarë të shoqërive mbajtëse të licencave kombëtare³.

52. Për rrjedhojë, edhe në vështirim krahasues, Gjykata konstaton se modeli kufizues i përzgjedhur nga ligjvënësi shqiptar nuk gjendet në asnjë nga legjislacionet rajonale evropiane, si i tillë është një kundërtendencë ndaj përafrimit të legjislacionit me kuadrin ligjor evropian.

53. Gjykata e gjen me vend të shtojë se edhe direktiva e BE 2010/13, “Për mediat audiovizive”, mbi të cilën, prezumohet se bëhen përafrimet e ligjeve kombëtare për shtetet kandidate për anëtarësim në BE, nuk përcakton kufizime në lidhje me pronësinë e kapitalit të shoqërive që veprojnë në fushën e medias dhe që mbajnë licenca kombëtare audio dhe audiovizive.

54. Gjykata çmon se pavarësisht rëndësisë së objektivit të ligjvënësit dhe pranisë së interesit publik për një sistem mediatik mbështetur thelbësisht në shumëllojshmërinë e informacionit, bazuar në kërkesën kushtetuese për ndërhyrje legjislative proporcionale, në rastin konkret masa kufizuese e parashikuar nuk i shërben ligjvënësit për të përmbushur efektivisht objektivin e përcaktuar dhe në këtë kuptim është mjet i papërshtatshëm dhe i panevojshëm.

55. Si konkluzion, Gjykata çmon se mjeti i përzgjedhur nga ligjvënësi për kufizimin e aksioneve të pronësisë së shoqërive që veprojnë në fushën e medias, nuk ka një lidhje të arsyeshme dhe proporcionale me qëllimin e ligjshëm të ligjvënësit për shumëllojshmëri informacioni. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ndërhyrja e ligjvënësit nuk është në përputhje me parimin e proporcionalitetit, prandaj paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit për median duhet shfuqizuar.

56. Në lidhje me pretendimin për cenimin e barazisë së subjekteve që ushtrojnë aktivitet ekonomik në fusha të ndryshme nga ajo e medias, për shkak se nuk kanë kufizime të natyrës objekt shqyrtimi, Gjykata vlerëson se ai nuk është ngritur në nivel kushtetues, për rrjedhojë nuk mund të vijojë me analizën e mëtejshme të tij.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/a dhe 134/1/f të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 e në vijim të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash⁴,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin e paragrafit 3 të nenit 62 të ligjit nr. 97/2013, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”,

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletore Zyrtare.

² Sipas organizatës “Freedom House”, në raportin “Për lirinë në botë”, në lidhje me të drejtat politike dhe civile, për vitin 2015, në rankimin nga 1-7, ku 1 përfaqëson vendin më të lirë dhe 7 atë më pak të lirë, listohen vendet për sa vijon: për Shqipërinë 3 nga 7; për Malin e Zi 2,5 nga 7; për Maqedoninë 3.5 nga 7, për Kosovën 4 nga 7. Ndërsa në raportin “Për lirinë e shtypit” për vitin 2015, në rankimin nga 0-100, ku 0 përfaqëson vendin më të lirë dhe 100 atë më pak të lirë, raportohet për sa vijon: për Shqipërinë 49 nga 100; Malin e Zi 39 nga 100; Maqedoninë 58 nga 100, ndërsa Kosovën 49 nga 100. Të dhëna të marra nga websitet:

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015>;

<https://freedomhouse.org/report/freedom-press/freedom-press-2015>

³ Gjykata i është referuar ligjeve mbi median të vendeve evropiane, të disponueshme, në Platformën Evropiane mbi Autoritetet Rregullatore në fushën e Medias (EPRA), në website: <http://www.epra.org/articles/media-legislation>

⁴ Votuan kundër gjyqtari S. Berberi dhe gjyqtarja A. Xhoxhaj.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari

Anëtarë kundër: Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj

MENDIM PARALEL

1. Kërkuesja, Shoqata e Mediave Elektronike Shqiptare, i është drejtuar Gjykatës për shfuqizimin e paragrafit 3 të nenit 62 të ligjit nr. 97/2013, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë” (ligjit për median), i cili ka këtë përmbajtje: *“asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë aksionare, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare të transmetimit audioviziv”*, duke pretenduar, në thelb, se kjo dispozitë cenon lirinë e veprimtarisë ekonomike të shoqërive mediatike.

2. Subjekti i interesuar, Kuvendi i Shqipërisë, ka prapësuar se kufizimi i lirisë së veprimtarisë ekonomike është i arsyeshëm dhe në proporcion me interesin publik për të cilin ligjvënësi e ka parashikuar këtë kufizim dhe ka të bëjë me nevojën për shmangien e situatave të monopolit në mediat që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio dhe audiovizive.

3. Ndonëse pajtohem me vendimin e shumicës për pranimin e kërkesës dhe shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të dispozitës objekt shqyrtimi, ndaj mendim të ndryshëm nga ajo lidhur me mënyrën, shkaqet dhe këndvështrimin nga të cilat niset për të vlerësuar themelin e kërkesës.

4. Shumica në vend që të arsyetojë në vendimin e saj mbi pretendimet e kërkueses, ka rënë pre e prapësimeve alogjike të subjektit të interesuar, Kuvendit të Shqipërisë, duke argumentuar në detaje dhe nëpërmjet një ndarjeje artificiale nga pikëpamja kushtetuese interesin publik të ligjvënësit në vendosjen e një kufizimi të tillë dhe proporcionalitetin e ndërhyrjes, të cilat, në mendimin tim, nuk kanë vend të analizohen në një ndërhyrje haptazi të panevojshme dhe arbitrare.

5. Në këtë këndvështrim, vendimi i shumicës *prima facie* është kontradiktor dhe i paqartë. Ai lë vend për keqkuptime dhe keqinterpretime edhe për të ardhmen, nisur edhe nga fakti se vendimet e Gjykatës përbëjnë jurisprudencë kushtetuese dhe kanë fuqi detyruese të përgjithshme. Trajtimi konfuz që shumica i bën pretendimit të mungesës së interesit publik (*paragrafi 16 dhe vijues të vendimit*) dhe cenimit të parimit të proporcionalitetit (*paragrafi 27 e vijues të vendimit*), si dhe përdorimi i termave aspak të përshtatshëm kushtetues⁵, është jo vetëm i sforcuar dhe i pavend, por i bie ndesh edhe jurisprudencës së kësaj Gjykate.

6. Në ndryshim nga shumica, në rastin në shqyrtim mendoj se thelbi i kërkesës qëndron në respektimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike. Kushtetuta në nenin 11 parashikon se sistemi ekonomik i Republikës së Shqipërisë bazohet në pronën private e publike, si dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike. Jurisprudenca kushtetuese është shprehur në mënyrë të vazhdueshme lidhur me kuptimin dhe rëndësinë e lirisë së veprimtarisë ekonomike, duke e përkufizuar atë si e drejta për të lidhur kontrata, individualisht ose kolektivisht, lirisht dhe mbi bazën e vullnetit personal, e drejta për të zgjedhur aktivitetin që dëshiron të ushtrojë individi, e drejta për të zgjedhur një punë sipas preferencës, etj. Kjo liri përfshin të gjitha të drejtat që lidhen me prodhimin, shpërndarjen ose konsumin e mallrave dhe shërbimeve. Forma më e lartë e lirisë ekonomike nënkupton të drejtën e pronës, lirinë pa asnjë kufizim të qarkullimit të fuqisë punëtore, të kapitalit dhe të mallrave. Po ashtu, liria e veprimtarisë ekonomike përmban në vetvete edhe lirinë e biznesit ose aftësinë për të krijuar dhe mbyllur një sipërmarrje, lirinë e tregtisë ose mungesën e barrierave lidhur me importimin dhe eksportimin e mallrave dhe shërbimeve, lirinë monetare si masë për të garantuar qëndrueshmërinë e çmimit, lirinë fiskale mbi të ardhurat qoftë individuale, qoftë ndaj biznesit në mënyrë të veçantë, të drejtat e pronës si aftësi e individëve për të grumbulluar, poseduar dhe disponuar sende të lira nga

⁵ Të tilla si *nocione të natyrës politiko-kushtetuese* (shih paragrafin nr. 19 të vendimit ku lexohet: Gjykata thekson se koncepte si “interesi publik”, “arsye të rëndësishme publike” apo “veprimtari në interes të përgjithshëm” testohen gjatë kontrollit kushtetues si nocione të *natyrës politiko-kushtetuese*).

ndërhyrja e shtetit, lirinë e investimit dhe qarkullimit të lirë të kapitaleve, veçanërisht kapitalit të huaj, lirinë financiare dhe pavarësinë nga kontrolli shtetëror, lirinë e punës për të ndërvepruar pa kufizime nga shteti (*shih vendimin nr. 33, datë 8.6.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Nga ana tjetër, sikurse thekson edhe shumica, Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur tashmë mbi pozicionin e “privilegjuar” të medias në një shtet demokratik lidhur me garantimin e lirisë së shprehjes, lirisë së shtypit dhe së drejtës së informimit. Pa respektimin e këtyre të drejtave nuk mund të bëhet fjalë për pluralizëm, tolerancë dhe krijim të vullnetit të lirë politik, aq të domosdoshëm për shoqërinë demokratike. Shkëmbimi i ideve dhe informimi i lirë janë ndër mjetet më të rëndësishme dhe më efikase për të kontrolluar demokracinë si formë të qeverisjes. Në këtë drejtim, media ndikon që individët e angazhuar në të tria pushtetet, si persona të zgjedhur apo zyrtarë, të kenë disa cilësi të reja. Ata janë më afër me median, më të komunikueshëm me njerëzit, më të kujdesshëm në përmbushjen e detyrave dhe të funksioneve të tyre, si dhe në jetën e angazhimet e tjera shtetërore e private. Media është, gjithashtu, një bazë e rëndësishme për të kontrolluar dhe gjykuar se si funksionarët e veshur me pushtet ushtrojnë autoritetin publik dhe si i menaxhojnë fondet publike. Garantimi i lirisë së medias, ndër të tjera, zvogëlon mundësinë e manipulimeve me pushtetin publik, si dhe nxit identifikimin e rasteve korruptive. Arma e saj më e fuqishme është kritika e vazhdueshme ndaj dukurive negative që rrezikojnë demokracinë, si formë e qeverisjes (*shih paragrafët 21-22 të vendimit*).

8. Bazuar në sa më sipër, në një shtet të së drejtës, ushtrimi i veprimtarisë ekonomike duhet t’u nënshtrohet respektimit të Kushtetutës dhe ligjeve të vendit. Kështu, rregullat për themelimin dhe administrimin e shoqërive tregtare (aksionare në rastin në shqyrtim), të drejtat dhe detyrimet e themeluesve, të aksionarëve, si dhe riorganizimi dhe likuidimi i tyre, përcaktohen në ligjin nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”. Në këtë drejtim, nuk është mënyra e shpërndarjes së aksioneve brenda shoqërisë ajo që përcakton garantimin e lirisë së shprehjes dhe së drejtës së informimit të publikut të gjerë, por përdorimi nga ana e shtetit e mjeteve të përshtatshme (kontrolleve), nëpërmjet organeve të posaçme (AMA), për të vënë kufizimet e duhura në media. Prandaj, përcaktimi i kufizimeve mbi përqindjen e mbajtjes së aksioneve në shoqëritë e mediave që zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio dhe audiovizive, si nevojë për shmangien e situatave të monopolit, është alogjik, sepse shteti ka mjete të tjera ligjore në dispozicion për të kontrolluar dhe parandaluar këto situata. Të njëjtin qëndrim kanë mbajtur edhe pothuajse të gjitha vendet evropiane, të cilat në legjislacionet e tyre nuk kanë kufizime të tilla mbi përqindjen e mbajtjes së aksioneve në shoqëritë e mediave.

9. Si përfundim, për të gjitha argumentet e mësipërme, vlerësoj se shpërndarja e kapitalit brenda shoqërisë aksionare, qofshin këto edhe mediatike, është çështje që u përket ortakëve dhe del jashtë interesit të shtetit. Këto janë arsytet për të cilat mendoj se kërkesa e paraqitur nga Shoqata e Mediave Elektronike Shqiptare është e bazuar dhe si e tillë duhet pranuar.

Anëtar: Vladimir Kristo

MENDIM PARALEL

1. Gjykata Kushtetuese ka vendosur pranimin e kërkesës së Shoqatës së Mediave Elektronike Shqiptare, duke shfuqizuar paragrafin 3 të nenit 62 të ligjit nr. 97/2013, datë 4.3.2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë” me këtë përmbajtje: *“Asnjë person fizik ose juridik, vendas ose i huaj, nuk mund të ketë më shumë se 40 për qind të kapitalit të përgjithshëm të shoqërisë aksionare, që zotëron një licencë kombëtare për transmetimet audio ose një licencë kombëtare të transmetimit audioviziv.”*

2. Kërkuesja ka pretenduar cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike, të parashikuar nga neni 11 i Kushtetutës, si rezultat i kufizimit në përqindje (jo më shumë se 40%) të së drejtës së pjesëmarrjes në kapitalin e përgjithshëm të shoqërive aksionare, mbajtëse të licencave kombëtare për transmetime audio ose audiovizive, për çdo person fizik ose juridik.

3. Jurisprudenca kushtetuese është shprehur në mënyrë të vazhdueshme lidhur me kuptimin dhe rëndësinë e lirisë së veprimtarisë ekonomike, duke e pasuruar kuptimin e nenit 11 të Kushtetutës apo edhe raportin e tij me nenin 17.

4. Për sa i takon çështjes kryesore të disku-tueshme, asaj të pluralizmit në media në drejtim të shumëllojshmërisë së programacioneve, mendoj se kushtëzohet nga pluralizmi në pronësinë e medias dhe në rregullimin e pronësisë. Rregullat në pronësinë e medias janë si të natyrës së kufizimeve fikse, ashtu edhe të kufizimeve të ndryshueshme. Po ashtu është njohur nevoja për të vlerësuar e rishikuar efikasitetin e rregullave që promovojnë pluralizëm në media e diversitet në përmbajtje nën dritën e zhvillimit teknologjik, ekonomik e shoqëror të një vendi.

5. Referuar jurisprudencës kushtetuese është pranuar qëndrimi se është në diskrecionin e ligjvënësit përzgjedhja e mjetit më të përshtatshëm për të garantuar media të lirë përmes kufizimeve që nuk cenojnë thelbin e së drejtës së pronësisë. Po ashtu, është e njohur edhe kompetenca e Gjykatës Kushtetuese për të kontrolluar efektivitetin, përshtatshmërinë dhe domosdoshmërinë e mjetit të zgjedhur nga ligjvënësi. Në çështjen konkrete, kufizimet që burojnë nga ligji në tërësi janë të shumta në numër, por veçanërisht ato të parashikuara nga neni 62, specifikisht nga pika 3, janë të ashpra. Në këtë kuptim, shfuqizimi i nenit 62/3 sjell lehtësim në kufizimin e së drejtës së pronësisë dhe vendos një balancë më të drejtë midis kufizimit dhe interesit publik për një media të lirë në një shtet demokratik.

6. Heqja e kufizimit ligjor në përqindjen e aksioneve të zotëruara nga persona fizikë ose juridikë në kapitalin e shoqërive aksionare, mbajtëse të licencave kombëtare për transmetime audio ose audiovizive, nuk krijon përqendrim të tepruar të pronësisë në media, pasi ligji objekt shqyrtimi dhe legjislacioni në fuqi parashikon instrumente të tjera rregullatore, siç është Autoriteti i Mediave Audiovizive (AMA), që siguron pluralitetin në programacion apo Autoriteti i Konkurrencës, që siguron shmangien e pozitës monopol në fushën e medias. E vetmja sfidë në këtë kontekst mbetet funksionimi i tyre në përputhje me ligjin.

Anëtare: Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

1. Nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje dhe me argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim, prandaj e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice. Shumica ka arritur në konkluzionin se mjeti i përzgjedhur nga ligjvënësi për kufizimin e aksioneve të pronësisë së shoqërive që veprojnë në fushën e medias nuk ka një lidhje të arsyeshme dhe proporcionale me qëllimin e ligjshëm të ligjvënësit për pluralitet informacioni dhe, për rrjedhojë, paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit për median duhet shfuqizuar [prg. 55 i vendimit].

2. Shumica e mbështet konkluzionin e saj për ashpërsinë e mjetit të përzgjedhur nga ligjvënësi në dëm të lirisë ekonomike të kërkuesit, në tri argumente kryesore: i) tërësia e nenit 62 të ligjit edhe pa kufizimin e paragrafit 3 objekt gjykimi plotëson interesat kushtetues të ligjvënësit për evitimin e monopoleve dhe përqendrimeve në tregun e Medias [prg. 41 i vendimit]; ii) AMA si organ monitorues dhe ligjzbatues ka kompetenca të gjera lidhur me garantimin e pluralitetit të informacionit dhe mospërqendrimin të aksioneve dhe të tregut të medias, ashtu sikundër ka edhe mjete dhe instrumente për ushtrimin me efektivitet të këtyre kompetencave ligjore [prg. 43 i vendimit]; iii) modeli kufizues i përzgjedhur nga ligjvënësi shqiptar nuk gjendet në asnjë nga legjislacionet rajonale evropiane, si i tillë është një kundërtendencë ndaj përafrimit të legjislacionit me kuadrin ligjor evropian [prg. 52 i vendimit]. Mendojmë se argumentet e mësipërme nuk janë bindëse dhe të mjaftueshme për të konkluduar se dispozita objekt shqyrtimi nuk është në përputhje me Kushtetutën, për arsyet dhe kundërgargumentet që vijojnë.

3. Parimi kushtetues i proporcionalitetit, në rastet e kufizimit të të drejtave të njeriut, i imponon ligjvënësit detyrimin për të përcaktuar qëllimin e ligjshëm dhe mjetin për ta arritur atë, kurse Gjykata kontrollon mjetin kufizues dhe masën e ashpërsisë. Ky kontroll bëhet në aspektin e përputhshmërisë

me qëllimin dhe interesin e ligjshëm që kërkon të arrijë ligjvënësi dhe nëse masa e tejkalon apo jo “dukshëm” këtë qëllim, si masë shtrënguese. Gjykata nuk kontrollon nëse masa është oportune apo jo. Kjo është në diskrecionin dhe fushën e vlerësimit të ligjvënësit.

4. Në rastin konkret, interesi i ligjvënësit për transparencën e medias dhe pluralitetin e informacionit ka qenë mjaftueshëm i rëndësishëm për të ndërhyrë në nenin 62 të ligjit për median nëpërmjet paragrafit 3 objekt gjykimi. Edhe shumica ka pranuar se qëllimi që kërkon të arrijë dispozita objekt gjykimi është një qëllim i ligjshëm [prg. 47 i vendimit].

5. Nga përfaqësuesi i Kuvendit u mbajt qëndrimi se dispozita konkrete është gjetur si më e përshtatshme në kontekstin shqiptar dhe si e nevojshme për të arritur qëllimin e synuar nga ligjvënësi për pluralitetin e informacionit. Sipas tij, në muajin prill të vitit 2015, me nismën e një deputeti, u paraqit një projektligj për shfuqizimin e nenit 62 të ligjit për median, të cilin Komisioni Parlamentar për Median e vlerësoi si të papranueshëm dhe për këtë arsye vendosi unanimisht rrëzimin e tij.

6. Shumica e ka konsideruar të pabazuar qëndrimin e mësipërm të ligjvënësit dhe ka konkluduar se mjeti i përzgjedhur nga ligjvënësi është i panevojshëm dhe i padobishëm [prg. 54 i vendimit]. Duke mos qenë dakord me këtë konkluzion, vlerësojmë se nga ana e kërkuarit nuk janë paraqitur argumente të mjaftueshme për të mbështetur qëndrimin se ka pasur mjete të tjera më pak të ashpra për të arritur qëllimin e kërkuar, të cilat do ta çonin Gjykatën në konkluzionin se ky kufizim është i panevojshëm.

7. Ndryshe nga sa argumenton shumica, kufizimi që vendos paragrafi 3 i nenit 62 të ligjit, nuk mund të qëndrojë i veçuar dhe i shkëputur nga kufizimet që parashikon paragrafi 4 i këtij neni. Shfuqizimi i paragrafit 3 të ligjit sjell si rrjedhojë të drejtpërdrejtë dhe të menjëhershme mundësinë e dyfishimit të pronësisë në mediat të cilat zotërojnë një licencë kombëtare për transmetimet audio ose audiovizive, nga 40%+20% të kapitalit që lejohet sot në shoqëri të ndryshme, në 100%+20% të kapitalit të tyre, duke bërë që pronësia në këto media të përqendrohet edhe më shumë. Prandaj edhe në këtë këndvështrim qasja krahasimore mes paragrafit 3 dhe paragrafit 4 të nenit 62 duhet ta kishte çuar shumicën në konkluzionin e nevojës së këtij kufizimi dhe jo në të kundërtën.

8. Po kështu edhe krahasimi me legjislacionet e vendeve të tjera evropiane në këtë rast nuk mund të jetë kriter orientues për arritjen e konkluzionit të shumicës, pasi ashpërsimi ose zbutja e kufizimit ndryshon në varësi të situatës së lirisë së shprehjes dhe demokracisë në vend. Ligjvënësi i disponon mjetet e tij të reagimit për të përmirësuar situatën sipas kontekstit kombëtar. Në mbështetje të këtij qëndrimi, siç u përmend edhe më sipër, lidhur me vlerësimin e mjetit të zgjedhur dhe qëllimit që kërkohet të arrihet, ligjvënësi ka një hapësirë të lirë dhe të gjerë veprimi, e cila mund të shqyrtohet në shkallë të kufizuar nga kjo Gjykatë (*shih vendimet nr. 71, datë 27.11.2015; nr. 55 datë 21.7.2015; nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Shumica ka vlerësuar se kufizimi me ligj në këtë çështje nuk ka ardhur si pasojë e një analize të mbështetur mbi të dhëna, statistika, studime të natyrës faktike, ekonomike, politike, sociologjike dhe juridike, në varësi të situatës, si dhe mbi argumente se pse është zgjedhur mjeti përkatës krahasuar me një tjetër, çfarë alternativash zgjedhjeje janë shqyrtuar dhe çfarë efekti pozitiv ka sjell mjeti i zbatuar në praktikë efektivisht, *testi post factum* [prg. 45 i vendimit]. Ndryshe nga shumica, vërehet se ka një sërë analizash dhe statistikash të autoriteteve ndërkombëtare që kanë vlerësuar gjendjen e lirisë së medias dhe pluralitetin e informacionit në vendin tonë për t'u pasur parasysh në një analizë *post factum*. Kështu, *Progres Raporti i Komisionit Evropian për Shqipërinë për vitin 2015* ka vërejtur: “Pronësia e mediave është bërë më transparente, por vazhdojnë të mbeten shqetësime për pronësinë e fshehur. Mungesa e transparencës në financimin e medias mbetet problematike. Mbetet shqetësim shpërndarja e reklamave shtetërore dhe fondeve publike për pronarë të mediave dhe bizneseve afër qeverisë, pasi kjo ndikon në konkurrencën e ndershme ndërmjet bizneseve të medias. Ndryshimi i propozuar për të hequr limitet e pronësisë për median audiovizive ka shkaktuar shqetësime, sepse do të lehtësojë krijimin e monopolit në sektorin e medias audiovizive”⁶.

⁶ Progresraporti 2015 për Shqipërinë, i Komisionit Evropian, f. 21 dhe f. 58.

10. Në Raportin Global të “Freedom House” për lirinë e shtypit 2015, pronësia mbi median raportohet e fshehur nëpërmjet përdorimit të veprimeve fiktive, të cilat shmangin barrierat ligjore të vendosura për të penguar përqendrimin e pronësisë. Konkretisht, statistikën për Shqipërinë janë: liria e shtypit: 49 pikë nga marzhi 0 më i lirë -100 më pak i lirë; statusi: pjesërisht i lirë; kuadri ligjor: 15 nga 0-30 pikë; mjedisi politik: 17 nga 0-40 pikë; mjedisi ekonomik: 17 nga 0-30 pikë.⁷

11. Po kështu, në studimin “*Study of freedom of media in the Western Balkans*” [Studimi i lirisë së Medias në Ballkanin Perëndimor] për Shqipërinë është vërejtur se ka shqetësime që pronarët e shumë mediave janë përfshirë në veprimtari të ndryshme biznesi përtej kompanive të tyre mediatike dhe kjo shpesh i përfshin ata në pjesëmarrjen e tenderave publikë. Interesat e ndërthurur ekonomikë sjellin që pavarësia e medias të kërcënohet seriozisht.⁸

12. Në këtë linjë edhe Nënkomiteti i 8-të i Inovacionit, Shoqërisë së Informacionit dhe Politi-kave Sociale të Bashkimit Evropian – Shqipëri për politikën audiovizuale në Shqipëri lidhur me zgjidhjen e shqetësimeve të përqendrimin të pronësisë në sektorin mediatik *ka rekomanduar dhe nxitur autoritetet shqiptare për të zbatuar kufizimet ligjore në fuqi*.⁹ Po kështu, gjatë procesit legjislativ për shfuqizimin e nenit 62 të ligjit, Kuvendi iu ofrua ekspertizë edhe nga Këshilli i Evropës, i cili konkludoi: “*Shfuqizimi i këtij neni, pa instaluar asnjë siguri kompensuese për të parandaluar një përqendrim të pajustifikuar të pronësisë në tregun shqiptar të transmetimeve tokësore, krijon një situatë që shkon kundër standardeve evropiane në lidhje me pluralizmin e medias. Panorama mediatike në Shqipëri aktualisht karakterizohet nga: një përqendrim horizontal dhe vertikal në treg; një ndikim i lartë i televizionit tokësor në formimin e opinionit publik; një ndërveprim i fuqishëm mes interesave të medias, politikës dhe biznesit.*”¹⁰

13. Bazuar në analizën dhe argumentet e mësipërme vlerësojmë se qëndrimi i shumicës, e cila ka konkluduar se kufizimi është i panevojshëm dhe i padobishëm, më shumë se në argumente kushtetuese, mbështetet në vlerësime lidhur me përshtatshmërinë dhe oportunitetin e kufizimit, të cilat i përkasin hapësirës dhe diskrecionit të ligjvënësit. Në të njëjtën linjë është mbajtur qëndrim edhe në disa raste të tjera të ngjashme, ku është theksuar: “Gjykata Kushtetuese nuk ka kompetencë të vlerësojë nëse rregullimi ligjor është më i drejtë apo më i përshtatshmi për arritjen e qëllimit të shprehur nga ligjvënësi. Detyrë e Gjykatës Kushtetuese është të vlerësojë nëse kufijtë e jashtëm të hapësirës vlerësuese të ligjvënësit janë kapërcyer ose jo” (*shih pakicën të vendimi nr. 9, datë 26.2.2016 i Gjykatës Kushtetuese*).

14. Si konkluzion, pretendimet e kërkuarit për jokushtetutshmërinë e paragrafit 3, të nenit 62, të ligjit për median nuk janë të bazuara, për rrjedhojë kërkesa duhej rrëzuar.

Anëtarë: Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi

⁷ Organizata “Freedom House” në Raportin mbi lirinë e Medias për vitin 2015, e disponueshme online:

<https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2015/albania>

⁸ Dokument i Departamentit të Politikës, Drejtoria e Politikave me Jashtë të Bashkimit Evropian, Parlamenti Evropian, *Study of freedom of media in the Western Balkans*, [Studimi i lirisë së Medias në Ballkanin Perëndimor], tetor 2014, f. 14. E disponueshme online:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/534982/EXPO_STU\(2014\)534982_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/534982/EXPO_STU(2014)534982_EN.pdf).

⁹ Dokument i paraqitur nga Kuvendi me shkresën nr. 1443/2 prot. të datës 5.5.2016.

¹⁰ Opinion i Departamentit të Shoqërisë së Informacionit të Drejtorisë së Shoqërisë së Informacionit dhe Aksionit kundër Krimit, Drejtorisë së Përgjithshme të të Drejtave të Njeriut dhe Sundimit të Ligjit, për gatitur nga Sekretariati bazuar mbi ekspertizën e ekspertës së pavarur të Këshilli të Evropës, dr. Peggy Valcke, për projektligjin “Mbi disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 97/2013, “Për median audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, datë 17 korrik 2015.